

Az Édentől keletre

BOTOS KATALIN

Itt, a Lajtán innen, mindnyájan az Édentől keletre vagyunk. Hány éven át volt a vágyott Éden a bécsi bevásárló körút, a londoni Big Ben, a párizsi Eiffel-torony. Ma már szabadon elutazhatunk Nyugatra e csodákat látni, ha pénztárcánk engedi.

Csakhogy *Európa nyugati része is keletre van az USA-hoz képest.*

Nagy nemzetközi versengés van a világ vezető centrumai között. Vita nincs. Az elsőség nem kétséges. De vajon ez a helyzet annyira determinált, hogy nem lehet változtatni rajta? Hiszen ami az emberen múlik, az lassú, de szívós munkával csak megváltoztatható. Vagy van olyan objektív adottság, amely miatt az amerikai módszerek semmiképp nem kopírozhatóak? Egyáltalán: a mai tudásalapú poszt-indusztriális társadalomban mi van, ami külső adottságoktól, s nem az embertől függ?

Lisszaboni célok

Az biztos, hogy a kesztyűt kénytelen felvenni Európa. Versenyképességét növelendő, ambiciózus célokat tűzött maga elé Lisszabonban.

Gyorsan növekvő, versenyképes, tudásalapú gazdasággal rendelkező, de **szociális kohéziót** megvalósító közösséggé szeretné magát formálni az Unió, az az Unió, amelynek már mi is a tagjai vagyunk. A célkitűzés lényegében kettős feladatot foglal magában: azt, hogy versenyképesek legyünk a nemzetközi megmérettetésben, de ne adjuk fel, hogy a társadalom tagjai felelősek egymásért, tehát biztosítsuk a szociális kohéziót is. Nem kis feladat e kettő együtt! Vajon kivitelezhető-e? S mi ehhez a magyar gazdaság és társadalom viszonya?

Kedvenc mondásom, hogy *mozgó vadra lövünk*. Igyekszünk alkalmazkodni az EU kihívásaihoz, versenyfeltételeihez, de az utolérendő minta is egyre alakul, változik. A nemzetközi erőközpontok versenye arra kényszeríti Európát, hogy a vágyott Éden szabályai szerint játsszon. A kérdés csupán az, hogy másolhatóak-e ezek a szabályok? S vajon mi, magyarok, képesek vagyunk-e ezen szabályoknak megfelelően versenyképes gazdaságot teremteni?

Jelen tanulmányban azt szeretném körüljárni, hogy mi-

ben is rejlik a mintaállam sikerének titka. Adataim az ECB, az Európai Központi Bank 2003-as jelentésére támaszkodnak. *Valutáris egységeket, és nem országokat* hasonlítok össze, reményeim szerint ki fog derülni a tanulmány végén, hogy *nem véletlenül*. A valutarendszer szerepe ugyanis óriási a kialakult reálgazdasági viszonyokban. Az USA, az eurózóna és Japán adatait nézzük meg, sajátos logika szerint.

A három centrum

Népesség és GDP adatok
(2002)

	Egység	Euró zóna	USA	Japán
Népesség ⁽¹⁾	millió	307,8	287,5	127,3 ⁽²⁾
GDP (a világ GDP-jéből való részesedés) ⁽³⁾	%	15,7	21,1	7,1
1 főre jutó GDP ⁽³⁾	1000 euró	23,0	32,3	23,4 ⁽²⁾

1. Euróavezet éves átlag USA évközi adat, japán október 1.
2. 2001-es adat
3. USA és Japán adatai ppp paritáson (OECD) vannak átszámítva

(A táblázatok forrása: ECB éves jelentés 2003.)

Az egységesült Európa sóvár szemekkel tekint az Egyesült Államok gazdasági eredményeire. Most, hogy immáron létszámban is meghaladjuk az Államokat, jó lenne meglesni a titkot, minek köszönheti fantasztikus sikerét, mi az oka, hogy ott az egy főre eső GDP mintegy másfélszerese az európainak vagy a japánnak.

Posztindusztriális gazdaság (2002)

Termelési ágazatok: ⁽⁴⁾	Egység	Euró zóna	USA	Japán
Agrár, halászat, erdőgazdaság	GDP %	2,3	1,3	1,3 ⁽²⁾
Ipar (építőipar)	GDP %	27,4	21,6	29,4 ⁽²⁾
Szolgáltatások (nem piaci szolgáltatások)	GDP %	70,6	77,1	69,3 ⁽²⁾

2. 2001-es adat
4. Reálértéken számolva

(A táblázatok forrása: ECB éves jelentés 2003.)

**Munkapiaci helyzet
(2002)**

	Egység	Euró zóna	USA	Japán
Aktivitás aránya	%	68,2	76,4	72,7 ²
Foglalkoztatási ráta ⁵	%	62,4	71,9	69,1 ²
Munkanélküliségi ráta	%	8,4	5,8	5,4

2. 2001-es adat

5. A munkalépes korosztály (15-64) számának százalékában

(A táblázatok forrása: ECB éves jelentés 2003.)

**Államháztartási adatok
(2002)**

Költségvetés	Egység	Euró zóna	USA	Japán
Szűficit vagy deficit	GDP %	-2,2	-3,4	-6,7
Bruttó adósság ⁽⁶⁾	GDP %	69,2	59,2	154,4
Költségvetési bevételek	GDP %	46,1	30,8	33,5
direkt adókból	GDP %	12,2	12,8	9,1
indirekt adókból	GDP %	13,4	7,7	8,5
társadalombiztosítási járulékból	GDP %	16,0	7,2	10,8
Költségvetési kiadások	GDP %	48,4	34,2	40,2
végső fogyasztásra	GDP %	20,3	15,6	17,8
szociális transzferek	GDP %	17,0	12,1	10,7

6. Az euróövezetre a 3605/93-as bizottsági szabályozásnak megfelelő adósságállomány értendő

(A táblázatok forrása: ECB éves jelentés 2003.)

**Külkereskedelem és fizetési mérleg
(2002)**

	Egység	Euró zóna	USA	Japán
Áruexport ⁽⁷⁾	GDP %	15,0	6,5	8,7 ⁽²⁾
Áru- és szolgáltatás export ⁽⁷⁾	GDP %	19,7	9,3	10,7 ⁽²⁾
Áruimport ⁽⁷⁾	GDP %	13,2	11,1	7,4 ⁽²⁾
Áru- és szolgáltatás import ⁽⁷⁾	GDP %	17,7	13,3	10,1 ⁽²⁾
Export (a világelexportból való részesedés) ⁽⁸⁾	%	31,2	12,4	5,8
Folyó fizetési mérlegegyenleg ⁽⁷⁾	GDP %	-0,3	-4,6	2,8

2. 2001-es adat

7. Fizetési mérlegadatok, az euró övezetben csak a kifelé irányuló kereskedelem

8. IMF World Economics Outlook alapján a világereskedelemből való részesedés tartalmazza az euró övezet

(A táblázatok forrása: ECB éves jelentés 2003.)

.....

.....

